

ex eo quod in ipso sint duæ naturæ : Ergo fides interdum discurrit.

Respondeo tales illationes non fieri à fide , sed à Theologia . quæ ex principijs revelatis conclusiones illas ducet ; unde veritates illæ , reduplicativæ ut deducat ex principio fidei , non sunt de fide , sed conclusiones Theologicae ; & pertinent ad fidem , solum prout substantia immediate divinæ reuelationi.

Quarto , Certitudo fidei superat certitudinem omnium scientiarum naturalium , in & ipsius habitus primorum principiorum ; tum quia nitor motio magis infallibili , nempe divino testimonio ; tum etiam , quia assensus scientiarum naturalium & habitus primorum principiorum , est à natura nos movens ad illum ; assensus autem fidei est à motione & impulsu Spiritus sancti , excitantis piam motionem ad credendum , qui est causa firmior & infallibilior , quam natura movens nos ad assensum primorum principiorum . Unde videmus , ipsa notissima scientiarum humanarum principia , quandoque à fide corrigi aut limitari ; nam in materia de creatione , & in mysterio resurrectionis , negantur hæc duo Philosophia & luminis naturalis prima principia : Ex nihil nihil sit . A privatione ad habitum non datur regressus . In mysterijs vero Trinitatis , & Eucharistie , hæc duo : Qua sunt eadem unitario , sunt eadem inter se : Accidentis esse est subfectio inesse , limitantur , & veluti reformatur .

22. Observandum tamen est , quod licet certitudo fidei sit major quoad se , & etiam prout est in nobis , certitudine scientiarum naturalium , & habitus primorum principiorum , non tamen quoad nos : Illa enim cognitione dicitur magis certa quoad nos ; cuius certitudo est magis connaturalis & proportionata nostro intellectui , & magis illum satiat ac quietat , magisque in illo motus habitationis & dubitationis excludit : At certitudo scientiarum naturalium , & habitus primorum principiorum , cum sit conjuncta cum evidencia & claritate , est magis connaturalis & proportionata intellectui nostro , magis illum satiat & quietat , magisque hesitationis & dubitationis motus excludit : quam certitudo fidei , quæ cum obscuritate & inevidencia conjuncta est ; ex quo provenit quod fides indigeat pia motione voluntatis , ad assentendum veritatis revelatis , non vero scientiarum naturales , & habitus primorum principiorum , ad assentendum primis principiis , & conclusionibus scientificis : Ergo certitudo scientiarum naturalium , & habitus primorum principiorum , est major quoad nos certitudine fidei . Unde D. Thomas hic qu. 4. art. 8. querit , an fides sit certior habitu primorum principiorum , sapientia , & scientia ? & concludit , quod fides est simpliciter certior , sed alia sunt certiora secundum quid , scilicet quoad nos . Et cum sibi primo loco obiecisset , quod fides , cum non excludat omnem dubitationis motum , non videretur esse certior sapientia , & scientia , quæ non habent dubitationem circa ea quorum sunt , responderet quod illa dubitatio non est ex parte causæ fidei , sed quoad nos inquit . in non plene assequitur per intellectum ea quæ sunt fidei . Et i. p. qu. 1. art. 5. ad 1. Nihil prohibet (inquit) id quod est certius secundum naturam , esse quoad nos minus certum , propter debilitatem intellectus nostri . Vnde dubitatio quæ accedit in aliis circa articulos fidei , non est propter incertitudinem rei , sed propter debilitatem intellectus humani .

23. Demum , Fides est veluti quadam imago & exemplar æternitatis , quia sicut æternitas præteri-

tum , præsens , & futurum ambit , & continet , ut in Tractatu de Scientia Dei cap. 4. §. 3. declaravimus : ita fides omnia mysteria quæ sunt , fuerunt , vel erunt , sicut sua vastissimo complectitur , & fidelibus exhibet contemplanda . Quid enim (inquit Bernardus) in Cantica non inventit fides ! Attigit inaccessa deprehendit ignota , comprehendit immensa , apprehendit novissima , ipsam denique aeternitatem suæ illo vastissimo sicut quodammodo circumcludit .

24. Alias fidei dotes & prerogativas recenset & declarat Guillelmus Parisiensis lib. de moribus cap. 1. ubi fidem sic loquenter inducit : Ego sum prima vita mentis humana , prima lux quæ tenebras ignorantia & infidelitatis irrumper . Ego sum lux in operibus recreationis & reformationis humanae primum creatæ ; quemadmodum lux in operibus divinis , teste Moysè , primo formata est . Ego sum columna lucis , de Egypto tenebrarum & errorum , ducatu meo , intellectum humanum educens . Ego sum in bellis spiritualibus bellatrix prima . Ego aciem humanae mentis , id est potentiam intellectivam , prima expugno , & prima in eam violenter ingrediens , primum Dei hostem , id est sensum humanum , & mundisipientiam , in eadem arce occido , vel saltem in captivitatem redigo . Ego in issa arce vexillum Regis Regum , id est crucem Christi , in signum victoria & triumphi ero . Ego sum via , per quam Deus in mentem humanam ingreditur , & propter hoc ubi ego non sum , nullus aditus patet Deo . Ego sum columna , veritatis firmissima , humanum sub fulcens intellectum . Ego sum argumentum quo humana sapientia confutatur atque confunditur , & omnino stulta efficitur . Ego sum galea salutis , caput humanae mentis , intellectum , contra errorum jacula protegens . Ego sum in domo Dei prima lucerna , in templo ejus prima lampa , in celo spirituali stella matutina , qua diem gratia prima manuit . Ego sum stella cardinalis , navigantibus per mare mundi hujus portum ostendens & patriam . Ego sum stella nova , qua Magis ducatum prabens , eos ad domum ubi erat puer JESUS perduxit . Ego sum lucerna , ad quam in nocte praesentis vita ambulatur , ad cuius lucem pretiosa grata drachma queritur , & cui licet lucem in caliginoso loco , pervia sunt celestia mysteria . Ego sum divina & beatifica visionis aurora , soli pralucens , & diem aeternæ gloria prænuntians . Ego sum virginitas mentis humanae , intellectum à corruptione erroris servans . Ego sum annulus argenteus in dito sponsæ Regis celorum , hoc est signaculum & insigne castitatis , candore puritatis , & luce salutaris veritatis resplendens .

CAPUT XII.

De virtute spei.

M Agnam spes habet cum fide affinitatem , cum fides (teste Apostolo) sit basis & substantia sperandarum rerum , & bona illa immensa & æterna quæ fides ostendit , spes desideret , & Dei auxilio , obtinere speret . Unde Tractatu de fide absoluto , consequens est ut de virtute spei differamus , eisque objectum , subjectum , ac præceptum ad illam obligans , breviter hic declaremus .

1. Supponimus autem ut certum , spem esse virtutem strictè & propriè sumptam , quidquid in contrarium scriperit Durandus in 3. distinc. 20.

Etenim ,

S. I.

De objecto Spei.

Etenim , ut rectè discurrit S. Thomas hic quæst. 17. art. 1. Virtus strictè sumpta illa est quæ bonum facit habentem , & opus ejus bonum reddit : Ergo ubicanque invenitur bonus actus , debet ipsi sua correspondere virtus , à qua expedite facile , & suaviter eliciatur : Sed actus spesi bonus est , & juxta regulam legis æternae , cum sit à Deo ut auctore supernaturali præceptus , ut constabit infra , cum de præcepto spei : Ergo spes est virtus strictè & proprie sumpta .

2. Dices : Deus non potest licet amare concupiscentia : Ergo neque sperari , subinde que actus spesi non potest esse bonus , & juxta regulam legis æternae . Hæc secunda consequentia patet , prima quoque videtur legitima : nam spes , vel est ipse amor concupiscentia , vel illum supponit circa idem objectum : Antecedens vero sic ostendimus . Id quod amore concupiscentia amat , diligitur propter aliud , & ordinatur ad illud cui concupiscitur , ac proinde Deum sic amare , est ipsum ad nos ordinare , & illo non frui , sed uti ; in quo , ut docet Augustinus , tota perversitas humana voluntatis consistit .

Respondeo negando Antecedens , & ad ejus probationem , distinguo Antecedens : Quod amatur amore concupiscentia diligitur propter aliud , ly propter dicente finem ejus gratia , nego Antecedens . Ly propter dicente finem cui , seu subjectum per alterum perficiendum , concedo Antecedens : Sic autem amare Deum , non est uti Deo , neque illum ad nos ordinare , sed nos ad Deum , ut per ipsum perficiendos ordinari . Itaque dupliciter possumus ferri in aliquid amore concupiscentia : primò propter nos ipsos , ut quando cibum & potum ad vitæ nostræ conservationem appetimus , & hoc modo fatemur Deum non nisi perverse amare posse ; quia cum ipse sit finis ultimus omnium , non potest in aliud tanquam in finem ordinari . Secundò possumus aliquid amare , non quidem propter nos : sed nobis , ita ut nos ipsi non habeamus rationem finis , sed subjecti , cui illud quod amamus convenient & applicetur ; & sic licitum & honestum est amare Deum amore concupiscentia , per virtutem spesi ; quia licitum & honestum est , Deum sibi & animæ suæ diligere . Sicut Pater æternus voluit Filium suum incarnari propter nos , & propter nostram salutem , non quod voluerit nos ipsos esse finem sui amoris & donationis , sed quia voluit tale mysterium cedere in nostrum bonum , utilitatem , ac redemptionem ; sive ut loquantur Theologi in Tractatu de incarnatione , quia voluit mysticum Incarnationis propter hominem , non tanquam propter finem qui , sed tanquam propter finem cui .

Addo quod , quando per spem nobis Deum diligimus , eum non diligimus propter commodum aliquod distinctum à Deo , quod nobis ab ipso proveniat (si enim eum perversè diligenteremus , nempe propter donum aliquod creatum) sed diligimus propter increatum bonitatem suam , quatenus illa nobis applicatur & conjungitur : in quo nulla potest esse perversitas ; quia cum talis bonitas sit summum bonum nostrum , licitum & laudabile est , velle eam nobis conjungi & applicari , per visionem & fruitionem beatificam .

3. Triplex à Philosophis assignari solet objectum alicuius potentia vel habitus , nempe objectum formale quod , seu terminativum , objectum formale sub quo , sive motivum , & objectum materiale , quod ratione formalis attingitur . Unde ut clare percipiantur , quodnam sit objectum spesi , triplex illud objecti genus quo gaudent , breviter explicandum est .

4. Dico ergo prius , objectum formale quod seu terminativum spesi Theologicae , est beatitudo . Ita D. Thomas hic quæst. 17. art. 2. ubi sic discurrit : Spes attigit Deum innitens ejus auxilio ad obtainendum bonum speratum . Oportet autem effectum esse causa proportionatum , & idem bonum quod propriè & principaliter à Deo sperare debemus , est bonum infinitum quod proportionatur virtuti Dei adjuvantis ; nam infinita virtus est proprium , ad infinitum bonum perducere hoc autem bonum est vita aeterna , qua in fruitione ipsius Dei consistit ; non enim aliquid minus ab eo sperandum est , quam sit ipse , cum non sit minor ejus bonitas , per quam bona creatura communicat , quam ejus essentia . Et quæst. sequenti artic. 2. Spes (inquit) recipit speciem a suo objecto principali : objectum autem principale eius est beatitudo aeterna , secundum quod est possibilis haberi ex auxilio divino .

Ratio etiam id suadet : Spes enim via , & fructus patriæ , habent idem objectum , solumque distinguuntur tanquam via & terminus : Sed fructus est de ultimo fine & beatitudine , tanquam de objecto formalí primario : Ergo & spes .

In hoc conveniunt omnes ferè Theologi , sed cum duplex sit beatitudo , formalis scilicet & objectiva , disputant quænam ex illis sit objectum formale quod spesi ? Alij dicunt illud esse beatitudinem formalem , alij objectivam , alij illud ex utraque integrari , & coalescere .

5. Dico ramen secundò , objectum formale quod spesi Theologica , nec esse beatitudinem formalem , nec aggregatum ex beatitudine formalis & objectiva , sed beatitudinem objectivam , quæ est Deus , ut connotantem formalem , seu ipsam visionem beatificam , tanquam conditionem nobis applicantem & conjugentem infinitam Dei bonitatem .

Probatur prædicta pars ratione fundamentali , Spes est virtus Theologica , ut omnes fatentur . & docet expressè S. Thomas hic quæst. 17. art. 5. At si non ipsum Deum immediatè , sed solam visionem beatificam , ut objectum formale quod respiceret , non esset virtus Theologica : Ergo &c. Major constat , Minor vero probatur ex eo quod ad rationem virtutis Theologicae non sufficit habere Deum pro objecto mediato , alij religio & donum timoris essent virtutes Theologicae , quod nullus admittit , hac solùm ratione , quia prima aliud creatum ut objectum primariò respicit , scilicet cultum Dei ; alterum vero , quia licet divinam respiciat eminentiam tanquam objectum formale sub quo seu motivum , tamen ejus objectum formale quod , seu terminativum , non est aliquid divinum , sed creatum , nempe malum à Deo inimicu[m] & intentaru[m] : Ergo similiter , si objectum formale quod virtutis spesi , non esset aliquid divinum & increatum , sed aliquod creatum , nempe visione beatifica , inter virtutes Theologicas numerari non posset .

A a 2

6. Quod

6. Quod vero objectum formale quod spei, non sit aggregatum ex beatitudine formalis & objectiva, eadem ratione convincitur: Virtus enim Theologica habet pro objecto formali quod, seu terminativo, aliquid pure divinum & increaturn, non verò aliquid mixtum ex creato & increato; ut constat in objecto formalis quod fidei & charitatis, quod est sola prima & increata veritas, & summa ac infinita Dei bonitas: Sed beatitudo formalis, nempè visio beatifica, est aliquid creatum, ut constat: Ergo objectum formale quod spei, non est aggregatum ex beatitudine formalis, & objectiva, sed pro objecto primario & immediato respicit solum Deum, ut habet rationem primi veri & summi boni, quo beatus fruatur per visionem beatam, iuxta illud Augustini 10. confess. cap. 23. *Beata quippe vita est gaudium de veritate, hoc est de te, qui veritas es, Deus mens.* Unde D. Thomas hic art. 5. sic ait: *Spei, in quantum est virtus, principale objectum est Deus.* Et certè, ut ratiocinatur idem S. Doctor loco praecedenti conclusione relato cùm Deus sit infinita potentia, ab eo aliquid quod sit infinita bonitatis sperare debemus: hoc autem est Deus ipse, non autem actus visionis & fruitionis, sunt enim actus vitales, creati, & finiti, & à nobis procedentes: igitur Deus ipse, & non visio immediata & proxime speratur. Quod non solum suā doctrinā, sed etiam suo exemplo S. Doctor comprobavit; cùm enim ab eo Christus postulasset, quam pro maximis in scribendo laboribus mercedem postularer: *Respondit, non aliam nisi te Domine.* Nec potuit (ut bellè ait quidam Recentior è Societate Iesu) eligere magis, nec debuit minus: male scriperat, si aliter elegisset. Nam ut ait Augustinus 22. de civit. cap. ultimo: *Premium virtutis erit ipse qui virtutem dedit, eique seipsum, quo melius & magis nihil possit esse, promisit.* Et in Psalm. 72. *Qui alius premium petat a Deo, & propitere servoire vult Deo, charius facit quod vult accipere, quam ipsum a quo vult accipere.* Quid ergo, nullum premium Dei? Nullum prater ipsum. Premium Dei ipse Deus est:

7. Ex hoc intelliges castam Dei concupiscentiam, qualis est spes Theologica, plus amare Deum, quam Dei fruitionem; est enim Deus omni sui visione & fruitione in infinitum præstator, & idē plus concupiscitur quam sui visio & fructus, quæ non nisi propter Deum desideratur. Concupiscitur enim Deus ut bonus in quo quiescere volumus, visio autem & fructus Dei concupiscitur ut bonus quo in Deo quiescimus. Hoc egregie declarat D. Thomas opusc. 61. cap. 3. ubi assignans tria discrimina inter amorem quo vinum dulce amat propter delectationem, & amorem quo Deus amat propter Deum habendum, sit de tertio discriminis discurrit: *Tertio dulce vinum appeto ut delectet: in proposito verò (id est dum Deum, appeto ut eo fruor) opposita est ratio; nam Dei bonitatem non referimus ad nostram delectationem, scilicet creatam beatitudinem, sed potius ē contra.* Causa autem dissimilitudinis patet sic: *Omne receptum est in recipiente per modum recipientis, & non per modum recepti: igitur sive receptum est minus nobile recipiente, nobilitas in ipso.* Sicut ergo species rei visibilis, recepta in oculo, & perficiens ipsum in esse, nobilior & melior est in oculo, quam in materia prima; si dulcedo, & gustabilis, recepta in gusto, melior, & nobilior est, quam in sua materia, & ideo dulcedo vini melior est in eo quem delectat, quam in vino: bonum autem referri debet ad melius, & non ē contra, idē appeto dulcedinem vini propter delectari. E contrario summum

bonum & infinitum, quod beatificare & delectare habet effectum, ab effectu recipitur per modum effectus, scilicet finitè, & excedit infinitè. Sicut ergo minus bonum ad magis bonum, sic beatitudo creata in anima, per influentiam beatitudinis increata, & summa boni, ad ipsum summum bonum quod influit est referenda. In infinitum ergo major debet esse motus, quo appeto Deum & summum bonum, quam ille, quo appeto vitam aeternam & fruitionem meam: nam & istud appeto propter aliud istud ut finem quo quiesco, illud ut finem in quo quiesco.

8. Demum quod beatitudo objectiva, ut sit objectum formale quod spei, debeat connotare beatitudinem formalem, nempè visionem beatificam, ut assit ultima pars conclusionis manifestum est; quia summum bonum non terminat motum seu desiderium, nisi ut possidendum: Sed non possidetur à creatura intellectuali nisi mediante visione beatifica, quæ est ejus consecutio: Ergo visio beatifica, de connotato saltem, in objecto formalis quod spei Theologica importatur, veluti conditio applicans, quā Deus nobis conjugatur, & infinita illius bonitas nobis applicatur.

9. Dico tertio, omnipotencia Dei, ut auxilians, est ratio formalis sub qua spes Theologica. Ita D. Thomas quæst. unica de spe art. 1. ubi sic ait: *Sicut objectum formale fidei est veritas prima, ita etiam objectum formale spei est auxilium divina ratione testatis & pietatis, propter quod tendit motus spei in bona sperata, quæ sunt materiae objectum.* Et art. 4. *Spes autem secundum quod est virtus Theologica, objectum formale est auxilium divinum cui inheret.* Quod non est intelligentum de auxilio creato in voluntate recepto, sed de increato, quod est ipsa omnipotencia, nobis preparans & conferens, sive offerens auxilia creatæ; cùm enim spes sit virtus Theologica, oportet quod ejus ratio sub qua sit aliquid increaturn & divinum.

10. Probatur insuper conclusio ratione fundamentali: Ratio formalis sub qua spei, est illud cui spes innititur tanquam medio & rationi sperandi vitam aeternam, & alia ad ipsam conducentia; sicut illud est ratio formalis sub qua fidei, quod est ratio & motivum assentiendi veritatibus revelatis: At illud cui spes beatitudinis tanquam medio & rationi sperandi innititur, est divina omnipotencia, ut auxilians, seu ut præbens vel offrens auxilia necessaria ad illam obtinendam: Ergo omnipotencia Dei auxilians, seu auxiliare potens, est ratio formalis sub qua spes Theologica.

Confirmatur eodem exemplo fidei: Idē enim prima veritas, ut revelans seu testificans, est ratio formalis sub qua fidei, quia in illam fit ultima ejus resolutio; nam interrogatus quis, quare credat, & sibi persuadet Deum esse incarnatum, & trinum in Perlonis: rectè respondet, quia Deus dixit: *Atqui similiter ultima spes nostræ resolutio, sit in divinam omnipotentiam, ut auxiliantem, vel auxiliare potenter; nam interrogatus quis, quare beatitudinem speret?* rectè respondet, quia Deus est omnipotens, & auxilio suo ad illam obtinendam paratus est nobis assistere: Ergo pariter ratio formalis sub qua spes nostræ, est divina omnipotencia, ut auxilians, vel auxiliare potens.

Confirmatur amplius ex egregia connexione, quæ est inter objectum quod speramus, & objectum in quo speramus, ob quam se mutuò inferunt; quia enim quod speratur est Deus, non in alio sperandum est, quam in Deo, nam ab alio obtineri non potest, & quia Deus est in quo speramus, nihil minus à Deo quam Deum ipsum sperare debemus;

quia

DE VIRTUTIBUS THEOLOGICIS. 281

Quia à tam magnifico Domino nihil minus sperare decet, quam quod ipse est, iuxta illud Dei ad Abraham Genesis 15. *Ego merces tua magna nimis.* Unde August. super Psal. 102. *Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium.* Ipse erit bonum tuum, a quo tu in tuo genere factus es bonus, & omnia in suo genere facta sunt bona.

11. Dico ultimò, bona creata quæ conduceunt ad beatitudinem, esse objecta spei nostræ materialia & secundaria. Ita D. Thomas loco conclusione præcedenti citato, ubi ait quod *motus spei tendit in bona sperata, quæ sunt materiae objectum.* Id etiam constat exemplo fidei, nam objecta creata quæ divina revelatione nobis innotescunt, dicuntur esse objecta ejus secundaria & materialia, ut supra cap. 1. declaravimus: Ergo pariter bona creata ad beatitudinem conduceant, quæ à Deo speramus, rectè dicuntur esse objecta materialia, & secundaria nostræ spei, quatenus sublunt ejus rationi formalis sub qua, nimirum omnipotenciam Dei nos auxiliari, vel auxiliare potenti ad obtinendam beatitudinem. Unde D. Thomas hīc articul. 2. ad 2. *Spes principaliter quidem respicit beatitudinem aeternam: alia vero bona quæ pertinet à Deo, respicit secundariò in ordine ad beatitudinem aeternam; sicut & fides principaliter quidem respicit Deum, & secundario respicit ea quæ ad Deum ordinantur.*

12. Ex hoc colligitur primò, bona creata quæ non deciderant & pertinet à Deo, in ordine ad beatitudinem aeternam, sed propter aliquid motum temporale, non esse objecta materialia & secundaria nostræ spei, sicut veritates creatæ, quæ non ordinantur ad Deum, & veritatem increatam primariò creditam, nec sunt, nec dici debent, objecta secundaria & materialia nostra fidei, ut colligitur ex D. Thoma supra art. 1. in corp. ubi sic ait: *Si consideremus ea quibus fides assentit, non solum est ipse Deus, sed etiam multa alia quæ tamen sub assentis fidei non cadunt, nisi secundum quod habent aliquem ordinem ad Deum.* Unde si Deus revelaret aliquid temporale, sub ratione pure temporali, & quæ in ipsum non referetur; talis revelatio non pertinet ad fidem infusam & Theologicam, sed ad donum Prophétæ, vel ad aliud lumen supernaturale, per modum transuentis communicatum, ut docet idem S. Doctor in 3. dist. 24. qu. 1. art. 1. quæst. 1. ad 3.

13. Colligitur secundò, quod quando dicitur omnipotenciam Dei, ut auxiliantem, esse rationem formalem sub qua spes Theologica, hoc debet intelligi de omnipotencia Dei, ut auxiliante in ordine ad aeternam beatitudinem. Sicut quando dicitur quod ratio formalis sub qua fidei Theologica est veritas Dei obscurè revelans veritates supernaturales, hoc intelligitur de veritatibus creatis, in ordine ad Deum, & veritatem increatam, primariò creditam.

§. II.

Solvuntur objectiones.

14. Contra primam conclusionem nullum est argumentum difficile, sed contra secundam objec-tio: Sed spes per hoc differt à gaudio, quod gaudium seu fruictio est de bono præsenti & posse, spes verò de bono futuro & nondum obtento: Ergo futurito pertinet ad objectum spei, non solum, ut conditio, sed etiam ut ratio formalis illius.

Respondeo distinguendo Majorem: per quod differt formaliter, concedo Majorem, Solum applicative, nego Majorem. Futurito autem &

A a 3 præsentia

Tractatu de beatitudine, objectum primarium fruitionis & delectationis in patria est ipse Deus, visio autem est objectum illius duntaxat secundarium. Ratio est, quia illud est objectum immediatum delectationis patriæ, quod est objectum primarium & immediatum visionis beate: Ergo & delectationis patriæ. Major constat, objectum enim actus voluntatis est illud bonum quod proponitur per illam cognitionem, ad quam sequitur talis actus voluntatis; nulla autem est alia cognitione intellectus, ad quam sequatur delectatio beatifica, quam visio: Ergo &c. Minor etiam est evidens, quia visio directè proponit tantum Deum, ut summum bonum, & summè delectabile, non verò scipiam, nisi indirectè, secundariò, & per reflexionem, quantum est eminenti quodam modo cognitio simul directa & reflexa: unde licet ipsa visio sit objectum veluti secundarium & mediatum delectationis patriæ, non tamen proximum & immediatum, sed ipse Deus.

15. Dices: Illud solum est objectum proximum & immediatum delectationis patriæ, subindeque spei in via, quod est bonum proprium ipsius beati; delectationes enim sequuntur naturam amoris ad quem pertinent, amor autem concupiscentiae solum circa bonum proprium concupiscentis versatur: At Deus non est bonum proprium beati, nisi ratione visionis beatifica, cùm per illum solum ei conjungatur: Ergo sola visio beatifica est objectum primarium & immediatum delectationis patriæ.

Respondeo quod cùm dicitur Deum non esse bonum beati, nisi ratione visionis beatifica, hoc verum est, si ratione denotet conditionem applicantem, non tamen si declarat rationem & causam formalē; nam Deus est bonum beati, ratione sua infinita bonitatis & perfectionis, per quam est summè conveniens creaturæ rationali, licet debeat illi applicari & conjungi per visionem beatificam, quæ est ejus adeptio & consecutio.

16. Objec-tio secundò: Objectum spei est bonum futurum: At Deus secundum se non est futurus, sed solum Dei visio: Ergo Deus non est objectum immediatum spei, sed solum visio illius.

Respondeo distinguendo Majorem: objectum spei est bonum futurum, ita ut futurito sit ratio formalis objecti, aut ad illam pertineat, nego Majorem: ita ut sit conditio, concedo Majorem & Minorem, & nego consequentiam. Itaque sic est esse non visum non attingitur à fide primò & per se, quia non est ratio formalis, sed tantum conditio, vel modus intrinsecus, in objecto fidei, quod est veritas prima revelans: ita etiam ratio futuri, vel non habiti, non attingitur à spe per se primò, sed tantum secundariò, quia non est ratio formalis specificativa illius, sed tantum conditio ad illum necessariò requiri, aut modus intrinsecus objecti illius.

17. Dices: Id per quod spes differt à gaudio, & fruitione, est objectum ipsius, & non solum conditio: Sed spes per hoc differt à gaudio, quod gaudium seu fruictio est de bono præsenti & posse, spes verò de bono futuro & nondum obtento: Ergo futurito pertinet ad objectum spei, non solum, ut conditio, sed etiam ut ratio formalis illius.

Respondeo distinguendo Majorem: per quod differt formaliter, concedo Majorem, Solum applicative, nego Majorem. Futurito autem &

Pars II.